

סמכויות שעת-חירום (מעצרים), תשל"ט-1979 (ס"ח תשל"ט), פורסם ב-13.3.79].

ה. "מאחר" בעל טענה של כפייה

אדם שיצא את האזור תוך החתמת כרטיס יוצא בגשר, שלא חזר ו/או לא חידש את כרטיס היוצא תוך שלוש שנים; אבל יש לו טענה כלשהי בקשר להוצאה כפויה מהאזור.

* * *

עד לחתימת הסכם אוסלו הגיעו למוקד פניות רבות של "מאחרים" - אותם אנשים שיצאו לחו"ל ב"כרטיס יוצא" ולא חזרו במהלך שלוש שנות תוקפו של הכרטיס או שלא עלה בידי משפחותיהם כאן להאריך תוקפו. הסכם אוסלו קטע באחת את האפשרות לסייע בידם עפ"י אותם קריטריונים שהיו נהוגים עד אז, שכן, כאמור, נושא זה נדחה למו"מ עתידי.

אולם מאז נחתם ההסכם התקבלו במוקד 65 פניות של מגורשים, רובם כאלה שגורשו בתחילת שנות השבעים או בסוף שנות הששים. כולם כאחד העידו כי לא נמסר לידם צו גירוש כלשהו. חלקם הגדול העידו כי גורשו בתוך קבוצות; בדרך כלל נלקחו באר שבע וגורשו לירדן דרך ואדי עראבה; כולם העידו כי טרם לגירוש ניתן להם דינר ירדני אחד לאיש - דמי נסיעה בעברו האחר של הגבול.

39 מתוכם הורשו לשוב, בעקבות התערבות המוקד. לגבי 8 מתוכם - סירבה הרשות להתיר חזרתם לכאן, בדרך כלל בתואנה כי לא גורשו אלא שאיבדו את תושבותם או שלא היו כלל תושבים טרם שגורשו.

קיים קושי ניכר של השגת הוכחות במקרה של סירוב הרשות להתייחס אל מגורש כמגורש, שכן אין בידי המגורש מסמך גירוש ולפעמים אין בידי כל מסמך אחר היכול להצביע על תושבותו וגירושו מכאן. אשר לרשות - הרי שתיקים רבים של אנשים בווערו עם חלוף השנים, או שאין רישומים הולמים על רישומו של מגורש במפקד האוכלוסין שנערך בשטחים לאחר כיבושם ב-1967.

יש לצייין כי ב-1996 נתקבלו 13 פניות להחזרת מגורשים. 4 מהפניות נענו בחיוב עד כה.

עפ"י נתוני "בצלם" ("גירוש פלסטינים מהשטחים", 1993), הרי בשנים 1970 עד 1973 הוצאו 785 צווי גירוש.

ייתכן כי בשנים 1970-1967 היה מספר המגורשים גבוה לפחות באותה מידה, אך לא הוצאו נגדם צווי גירוש (כך משתמע מקטעים בספרו של שלמה גזית, המובאים בדו"ח "בצלם" הנ"ל והמתייחסים לגירוש כדבר שבשיגרה בשנים הראשונות לכיבוש השטחים).

להלן סיפורו של ג'ריס קואס:

מר קואס, יליד 1925, תושב ג'פנה שבנפת רמאללה, נעצר בתחילת חודש פברואר 1973, נכלא וב-10.2.73 גורש לירדן, ללא שנמסר לו צו גירוש. בעת גירושו היה נשוי ואב לארבעה.

משך זמן מה התגורר בירדן ואח"כ עבר לביירות, ומשם לדמשק. כל אותן שנים בגלות היה פעיל פוליטי במסגרת המפלגה הקומוניסטית הפלסטינית.

בנו פנה למוקד בתחילת שנת 1995 בבקשה להחזיר את האב הקשיש למולדתו. בספטמבר 1995 נתקבל במוקד מכתב מלשכת היועץ המשפטי בגדמ"ע, לפיו הבקשה להחזיר המגורש - סורבה.

ב-1996 פנה המוקד לרשויות פעם נוספת בעניין החזרת המגורש למולדתו. הפעם נתקבלה תשובה חיובית.

בני משפחתו של מר קואס פרסמו מודעת הוקרה למוקד בעיתון "אל-קודס".